

Ìwé Dániẹ̀lì - Nọmbà Ọgbọ̀n-dín-lọgbọ̀n

Síṣi Àwọn Ọkúta Iyebíye Níta: Àlá Wòlìi William Miller àti Ìmúpadàbòsípò Ọtító

Jeff Pippenger

2024-01-02

Nínú àlá Miller, ọwọ kan tí a kò rí rán àpótí kékeré kan sí i. Nínú àlá nàà, a mú un lóye iwọn àpótí nàà gégé bí “mẹfà onígun mērin” pẹ̀lú “iwọn inṣi mēwàá.” Mēwàá tí a fi pọ̀ mọ̀ mēfà tí a sọ onígun rẹ̀ di méjì dọgba pẹ̀lú ọ̀dúnrun mēta àti ọgọta, èyí tí ó dúró fún àwọn ojọ̀ inú ọ̀dún wòlìi kan. A fi àpótí kékeré kan fún Miller tí ó ní iranṣẹ̀ tí ó yẹ̀ kí ó kẹ́de nínú rẹ̀, àti iranṣẹ̀ tí ó yẹ̀ kí ó kẹ́de nàà dá lórí ilàna pé ojọ̀ kan nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì dúró fún ọ̀dún kan. Àpótí kékeré nàà ni Bíbẹ̀lì, àti pé fún Miller, a ní láti wo Bíbẹ̀lì nínú iwọn ilàna “ojọ̀ kan-fún-ọ̀dún kan” nínú àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì.

“Nínú ibáṣepọ̀ pẹ̀lú Ọ̀rọ̀ Ọlórùn, bọ̀tini kan wà tí ó n sí àpótí iyebíye nàà sílẹ̀ fún itẹ̀lórùn àti ayọ̀ wa. Mo ní imọ̀lára opẹ̀ fún gbogbo imọ̀lẹ̀ kékeré tí n tòn. Ní ojọ̀ iwájú, a ó ṣàlàyé àwọn irírí tí ó dà bí ohun ijínlẹ̀ gidigidi sí wa nísinsin yí. Àwọn irírí kan wà tí ó ṣeé ṣe kí a má lè ní òye wọn ní kíkún rárá tí di igbà tí ikú ara yí yòò wọ̀ àikú.” Manuscript Releases, volume 17, 261.

“Bọ̀tini” kan wà tí a so mọ̀ àpótí nàà nínú àlá Miller, èyí tí ó ṣàpẹ̀rẹ̀ ọ̀nà ilò tí a darí Miller láti gbà ló.

“Àwọn tí wọn wà nínú iṣẹ̀ ikéde ihinrere ángẹ̀lì kẹ̀ta n yẹ̀ Ìwé Mímọ̀ wò gégé bí ètò kan nàà tí Bàbá Miller gbà. Nínú iwé kékeré tí a pè ní Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, Bàbá Miller fi àwọn òfin wònyí tí ó rọ̀rùn sùgbọ̀n tí ó kún fún òye tí ó sì ṣe pàtàkì hàn fún ikẹ̀kọ̀ọ̀ àti itumọ̀ Bíbẹ̀lì:—”

“[Àwọn òfin kìn-in-ní dé karùn-ún gégé bí a ti sọ̀ wọn.]”

“Èyí tí ó wà lókè jẹ̀ apá kan nínú àwọn òfin wònyí; àti nínú ikẹ̀kọ̀ọ̀ wa ti Bíbẹ̀lì, gbogbo wa yóò ṣe dáadáa láti tẹ̀lẹ̀ àwọn ilàna tí a ti gbé kalẹ̀.” Review and Herald, November 25, 1884.

Nígbà tí Miller ṣi àpótí nàà, ó rí “onírúurú àti iwọn oríṣíríṣi àwọn iyebíye, dáyámóndì, ọkúta iyebíye, àti owó wúra àti fàdákà ti gbogbo iwọn àti iye, tí a tò ní ẹ̀wà sí àwọn ipò wọn ọ̀tọ̀tọ̀ nínú àpótí nàà; àti pé bí a ti tò wọn bẹ̀ ni wọn n tan imọ̀lẹ̀ àti ògo kan tí kò sí ohun tí ó lè bá a dọgba bí kò ṣe oòrùn nìkan.” Miller ṣàwárí àwọn iyebíye ọ̀tító tí ó jọ̀ ṣe àwọn ọ̀tító ipilẹ̀ Adventism. Àwọn ọ̀tító tí ó rí ni “a tò” ní ilàna pípé, wọn sì n fi imọ̀lẹ̀ oòrùn hàn.

Léyìn nàà, Miller fi àwọn ọ̀tító nàà “sóri tábilì aárín” ó sì pe gbogbo èniyàn láti “wá kí ẹ̀ sì rí i.” “Wá kí ẹ̀ sì rí i,” jẹ̀ ààmì tí a fà jáde láti inú síṣi àwọn èdidi nínú iwé Ìfihàn, àti pé Miller dúró fún àwọn ọlọgbọ̀n tí wọn lóye iṣẹ̀lẹ̀ Danieli tí a tú sílẹ̀ ní ọ̀dún 1798. Àwọn ọ̀tító tí Miller gbé sórí tábilì nàà ni àwọn ọ̀tító tí a ti tú sílẹ̀ láti inú iwé Danieli, tí Kinniún ẹ̀yà Juda ti tú sílẹ̀, tí a sì yàn wọn láti dán iran tí ó wà láàyè nígbà tí a tú wọn sílẹ̀ wò. Nítorí èyí ni àwọn ẹ̀ranko mērin nínú Ìfihàn tí ó ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú àwọn èdidi mērin àkọ̀kọ̀, àti Miller, fi ké pe iran nàà pé, “wá kí ẹ̀ sì rí i.”

Mo si ri i pe nigba ti Odó-Àguntàn sí òkan nínú àwọn èdidi nàà, mo si gbó bí eni pé ariwo àrà ni, òkan nínú àwọn èdá aláàyè mērin nàà n wí pé, Wá kí o si ri i. Mo si ri i, si kiyèsí i, eṣin funfun kan si hàn: eni tí ó jókòó lórí rẹ̀ si ní orun; a si fi adé fún un: ó si jáde lọ ní s̄is̄egun, àti láti s̄egun. Nígba tí ó si sí èdidi kejì, mo gbó èdá aláàyè kejì nàà wí pé, Wá kí o si ri i. Eṣin miíràn si jáde lọ tí ó pupa: a si fi agbára fún eni tí ó jókòó lórí rẹ̀ láti mú alááfíà kúrò lórí ayé, àti kí wọn pa ara wọn: a si fi idá nílá kan fún un. Nígba tí ó si sí èdidi kẹta, mo gbó èdá aláàyè kẹta nàà wí pé, Wá kí o si ri i. Mo si wo, si kiyèsí i, eṣin dúdú kan si hàn; eni tí ó jókòó lórí rẹ̀ si ní oṣùwọn méjì ní ọwọ̀ rẹ̀. Mo si gbó ohùn kan láàrín àwọn èdá aláàyè mērin nàà tí n wí pé, Ìwọn àlikámà kan fún owó idẹ kan, àti iwọn báli mēta fún owó idẹ kan; kí o si má ṣe ba òróró àti ọtí-wáini jẹ. Nígba tí ó si sí èdidi kẹrin, mo gbó ohùn èdá aláàyè kẹrin nàà wí pé, Wá kí o si ri i. Mo si wo, si kiyèsí i, eṣin funfun ewé kan si hàn: orúkọ eni tí ó jókòó lórí rẹ̀ si jẹ̀ Ikú, Òkú-ọba si n̄ tẹ̀lé e. A si fi agbára fún wọn lórí idámērin ayé, láti fi idá pa, àti pẹ̀lú ebi, àti pẹ̀lú ikú, àti pẹ̀lú àwọn ẹranko ayé. Ifihàn 6:1–8.

Kristi ni, ti a s̄afihàn gégé bí Kinniún ẹ̀yà Júdá, ni ó sí iwé nàà tí a fi èdidi méje di nínú iwé Ifihàn, àti pé Kinniún ẹ̀yà Júdá nàà ni ó sí àwọn iyebiye tí Miller gbé kalẹ̀ lórí tábilì, lẹ̀yìn nàà ó si kéde fún gbogbo èniyàn pé, “È wá kí ẹ̀ si wo.”

Àwọn ọ̀títọ̀ tí ó s̄awári ni a s̄afihàn ní ọ̀nà tí ó ṣe kedere lórí àtẹ̀ ipilẹ̀ṣẹ̀ ọ̀dún 1843, ẹ̀yí tí Sister White sọ pé ọ̀wọ̀ Olúwa ló dari, tí ó si jẹ̀ ọ̀wọ̀ àìrí kan nàà nàà tí ó ti mú àpótí kún fún àwọn iyebiye wá fún Miller. Àwọn àtẹ̀ egbẹ̀ta ọ̀górùn-ún tí a ṣe ní ọ̀dún 1842 jẹ̀ imúṣe àṣe Hábakúkù láti kọ̀ iran nàà silẹ̀ kí a si mú un hàn gbangba lórí àwọn àtẹ̀. Àtẹ̀ Miller tí ó wà ní ààrín yàrà rẹ̀ sojú fún àwọn àtẹ̀ (àwọn tábilì) egbẹ̀ta ọ̀górùn-ún tí àwọn aṣojú Millerite gbé lọ sí ayé ní ọ̀dún 1842 àti 1843. Àtẹ̀ nàà, pẹ̀lú àtẹ̀ ipilẹ̀ṣẹ̀ ọ̀dún 1850, ni àwọn “àtẹ̀” ti Hábakúkù orí kejì.

“Ó jẹ̀ ẹ̀rì àpapọ̀ ti àwọn olùkóni àti àwọn iwé iròyìn Ìwáàsù Ìpadàbò Kejì, nigba tí wọn dúró lórí ‘ìgbàgbò ipilẹ̀ṣẹ̀,’ pé itẹ̀jádẹ̀ àtẹ̀ nàà jẹ̀ imúṣe Habakkuk 2:2, 3. Bí àtẹ̀ nàà bá jẹ̀ kókó ọ̀rò isotẹ̀lẹ̀ (àti pé àwọn tí n̄ sé e fi ìgbàgbò ipilẹ̀ṣẹ̀ silẹ̀), nigba nàà ó tẹ̀ lé e pé 457 s̄ájú ibi Kristi ni ọ̀dún tí a gbódò ti bèrẹ̀ sí í ka ọ̀jọ̀ 2300 nàà. Ó jẹ̀ dandan kí 1843 jẹ̀ àkókò àkókọ̀ tí a tẹ̀ jáde, kí ‘iran nàà’ lè ‘fa idádúró,’ tabi kí àkókò idádúró kan wà, nínú ẹ̀yí tí egbẹ̀ àwọn wúndiá nàà yóò ti sùn, yóò si sùn lórí ọ̀ràn nílá ti àkókò, diẹ̀ kí a tó jí wọn dide nípa Èkún Ààrín Òru.” James White, Second Advent Review and Sabbath Herald, Volume 1, Number 2.

Àwọn èniyàn tí wọn bèrẹ̀ sí í fèsì sí iranṣe nàà (àwọn iyebiye) tí a sojú fún lẹ̀yìn nàà lórí tábilì Hábakúkù, ní ìbèrẹ̀ jẹ̀ diẹ̀, s̄ugbón pẹ̀lú imúdájú ilànà ọ̀jọ̀ kan fún ọ̀dún kan ní August 11, 1840, àwọn èniyàn nàà “pò sí i di ogunlógò.”

“Ní àkókò gan-an tí a ti sọ tẹ̀lẹ̀, Tòkì, nípasẹ̀ àwọn aṣojú rẹ̀, gba ààbò àwọn agbára alájoṣepọ̀ Yúróopù, bẹ̀e si ni ó fi ara rẹ̀ sábé àkóso àwọn orílẹ̀-èdè Kírísítèni. Ìṣẹ̀lẹ̀ nàà mú àsoṣetẹ̀lẹ̀ nàà ṣe ní pípé. Nígba tí a mò ọ̀, ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ èniyàn ní idánìlójú nípa ọ̀títọ̀ àwọn ilànà itumò àsoṣetẹ̀lẹ̀ tí Miller àti àwọn alábaàkégbé rẹ̀ ti gbà, a si fi imúnìkúnlẹ̀ àgbàyanu kún irinàjò ìpadàbò nàà. Àwọn ọ̀kúnrin onímò àti eni ipò darapọ̀ mó Miller, nínú ìwáàsù àti nínú títẹ̀jádẹ̀ àwọn èrò rẹ̀, àti láti ọ̀dún 1840 sí 1844 isẹ̀ nàà tàn kalẹ̀ ní kíákíá.” The Great Controversy, 334, 335.

Nígba nàà ni ogunlógò èniyàn bèrẹ̀ sí í yọ̀ àwọn iyebiye nàà lẹ̀nu. Ní àkókò yẹn ni Miller yóò ṣe idánimò itúkà àwọn iyebiye nàà. Ọ̀rọ̀ nàà “túkà” jẹ̀ òkan lára àwọn ààmì pàtàkì ti “ìgbà méje” inú

Lefitiku ogún-ún mǎfà, Miller sì lo irú àtúnṣe kan tàbí òmíràn ti ọ̀rò náà “túkà” ní ìgbà mǎwàá nínú ìfihàn alá rẹ̀. “Mǎwàá” ni ààmì ìdánwò, ó sì n̄ samisi ọ̀ye tó péye nípa itumò ààmì àwọn iyebíye Miller tí a “túkà” gégé bí ìdánwò àsoṭélé fún àwọn ẹ̀ni tí ọ̀pin ayé ti dé bá.

Ìkòsílẹ̀ àkòkọ́ ti iyebíye “àkòkò méje” ni iyebíye àkòkọ́ tí Adventismu ti Laodíkíà fi sí ẹ̀gbé kan bí wọn ṣe kùnà nínú ìdánwò “pípínká” ti Mósè, ẹ̀yí tí a ti gbé kalẹ̀ nípasẹ̀ Élijà (Miller), ní ọ̀dún 1863. Láti ìgbà náà lọ, àwọn iyebíye náà yóò máa túbò pínká síi, a ó sì máa dà wọn pọ̀ mọ̀ àwọn èké, àti ní ikeyìn a ó bo wọn mọ̀lẹ̀ pátápátá. Ìbòmọ̀lẹ̀ àwọn iyebíye iyebíye náà yóò dé ibi kan ní ikeyìn níbi tí àpótí náà (Bíbélì) yóò ti wá sí iparun.

Nínú alá Miller, iyàtò tí ó ṣe kedere wà láàárín ìgbà àkòkọ́ “ìgbà méje” tí Miller fi lo ọ̀rò náà “fón ká,” àti ìgbà mǎta ikeyìn tí ó tún fi lo ọ̀rò náà. Lẹ̀yìn tí ó ti mẹnù kan “fón ká” “ìgbà méje,” “ó rẹ̀wèsì pátápátá, ó sì sọkàn nù, ó jókòó sílẹ̀, ó sì sunkún.”

Kí Kristi tó bèrè iṣẹ̀ rẹ̀ gégé bí Ẹ̀kùn ti ẹ̀yà Júdá, láti tú ìdì èdìdì méje kúrò lóri iwé náà nínú iwé Ìfihàn, Jóhànù sunkún. Jóhànù àti Miller, àwọn méjèjì, sunkún nígbà tí wọn lóye pé a ti sin àpótí náà (Ọ̀rò Ọ̀lọ̀run) mọ̀lẹ̀ pẹ̀lú àwọn ohun ọ̀ṣọ̀ àdàkọ.

Mo sì rí iwé kan ní ọ̀wọ̀ ọ̀tún Ẹ̀ni tí ó jókòó lóri itẹ̀ náà, tí a kọ̀ sínú rẹ̀ àti ní ẹ̀yìn rẹ̀, tí a sì fi èdìdì méje dì í. Mo sì rí àngẹ̀lì alágbára kan tí n̄ kéde pẹ̀lú ohùn nílá pé, Ta ni ó yẹ láti sí iwé náà, àti láti tú àwọn èdìdì rẹ̀? Kò sì sí ẹ̀ni kankan ní ọ̀run, tàbí lóri ilẹ̀-ayé, tàbí lábẹ̀ ilẹ̀-ayé, tí ó lè sí iwé náà, tàbí kí ó wò ó. Mo sì sọkún gidigidi, nítorí a kò rí ẹ̀ni kankan tí ó yẹ láti sí àti láti ka iwé náà, tàbí kí ó wò ó. Ọ̀kan nínú àwọn àgbà náà sì wí fún mi pé, Má sọkún: wò ó, Kìnniún ẹ̀yà Juda, Gbòngbò Dáfídì, ti ṣẹgun láti sí iwé náà, àti láti tú àwọn èdìdì méje rẹ̀. Ìfihàn 5:1–5.

Nígbà tí ìkòsílẹ̀ tí n̄ pọ̀ sí i sí àwọn iyebíye tí Miller ṣàwàrí tí ó sì gbé kalẹ̀ fún ayé dé ibi tí a ti pa Bíbélì run (àpótí náà), nígbà náà ni Miller sunkún.

“Lẹ̀yìn náà, mo rí i pé láàárín àwọn iyebíye tòótó àti owó tòótó náà ni wọn ti tú àìlònkà ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ iyebíye èké àti owó ayédèrú ká. Inú bí mi gidigidi sí iwà àbùkù àti àimọ̀rírì wọn, mo sì bá wọn wí, mo sì fi ẹ̀gàn bá wọn nítorí rẹ̀; sùgbón bí mo ṣe túbò n̄ bá wọn wí sí i, bèẹ̀ ni wọn túbò n̄ tú àwọn iyebíye èké àti owó irọ̀ sínú àárín àwọn tòótó.”

“Lẹ̀yìn náà, inú bà mí gidigidi nínú ọ̀kàn ara mi, mo sì bèrè sí i lo agbára ara láti lé wọn jáde kúrò nínú yàrá náà; sùgbón bí mo ṣe n̄ lé ọ̀kan jáde, mǎta miiran a wọlé, wọn a sì mú ẹ̀gbìn àti àṣálẹ̀ igi àti iyanrìn àti onírúurú pàntírí wọlé, tí wọn fi bo gbogbo àwọn iyebíye tòótó, dáyámòndì, àti owó, tí gbogbo wọn si ti di àimáfihàn lójú ẹ̀niyàn. Wọn tún fà àpótí mi ya sí wẹ̀wẹ̀, wọn sì tú ú káakiri láàrín pàntírí náà. Mo rò pé kò sí ẹ̀niyàn kan tí ó kíyèsì ibànújẹ̀ tàbí ibínú mi. Mo sì rẹ̀ mí pátápátá, mo sì sọ̀rètí nù, mo jókòó sílẹ̀, mo sì sunkún.”

Ní ipò yìí nínú alá rẹ̀, a ti lò ọ̀rò náà “fón ká” “ìgbà méje.” Àwọn ifarahàn mǎta ikeyìn yàtò sí àwọn méje àkòkọ́, bá yìí ni wọn fi n̄ gbe àmì iwòyí kan lé àwọn ifónká méje náà gégé bí àpẹ̀rẹ̀ àwọn “ìgbà méje” ti Lefitiku ogún-ún mǎfà. Alá kejì Miller, gégé bí alá kejì Nebukadínésàrí, n̄ fi ọ̀nà àpẹ̀rẹ̀ dá àwọn “ìgbà méje” náà mọ̀.

Gégé bí ó ti rí pẹ̀lú Johanu nínú Ìfihàn orí karùn-ún, nígbà tí Miller sunkún, ọ̀kùnrin amò-buròṣì náà (Kìnniún ẹ̀yà Júdá), nígbà náà “sí ilẹ̀kùn kan” ó sì wọ inú yàrá náà. Àwòrán iran ti Baba mú

yàrà nàà ní ọ̀pòlọ̀pò.” Nígbà nàà ni a pín ohun iyebíye kúrò lódò ohun èèrí ní pípé.

Léyìn nàà ni wọn gbé àpótí kékeré nílá nàà sórí tábilì, a sì ju àwọn iyebíye tí wọn ti fọ́ ká sínú rẹ̀. “Léyìn nàà, ó gbé àpótí kan sórí tábilì, tí ó tóbi púpò sí i, tí ó sì rẹwà ju èyí àtéléwọ́ lọ, ó sì kó àwọn iyebíye, àwọn dáyámòndì, àwọn owó pọ̀ ní èwọn èwọn, ó sì ju wọn sínú àpótí nàà, títí kò fi sí èyíkẹyí tó ẹ̀kù, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé diẹ̀ nínú àwọn dáyámòndì nàà kò tóbi ju orí imùlẹ̀ abéré̀ lọ.” Léyìn nàà ni a kó àwọn òtító ipilẹ̀ Miller jọ̀ pẹ̀lú kì í ẹ̀ Bíbẹ̀lì nìkan, sùgbọ̀n pẹ̀lú Èmí Àsọ̀tẹ̀lẹ̀ pẹ̀lú, àwọn òtító wònyí sì rẹwà sí i, wọn sì tàn mọ̀lẹ̀ sí i ju bí wọn ti rí tẹ̀lẹ̀ lọ.

Bí a ẹ̀ n ẹ̀ àyẹ̀wò iran Odò Ulai ní ibámu pẹ̀lú itumọ̀ ọ̀rọ̀ nàà tí a tú sílẹ̀ ní 1798, ó yẹ́ kí a lóye pé diẹ̀ nínú àwọn òtító wònyí ni a díwọn wọn sípò nípasẹ̀ ilàna ị̀sètò tí a fi fún Miller. Ó sì tún yẹ́ kí a retí pé nítorí nàà, diẹ̀ nínú àwọn òtító wònyí yòò tóbi sí i, yòò sì lẹwà sí i, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé diẹ̀ nínú wọn lè dàbí ẹ̀ni pé wọn kéré̀ tàbí pé wọn jẹ́ ohun kékeré.

Nígbà tí a bá mú àwọn òtító padàbòsípò, a máa fi wọn sínú àpótí nílá jùlọ̀, léyìn nàà a tún ẹ̀ ipè nàà lẹ̀kkan sí i, kì í ẹ̀ látí ọ̀dò Miller, bí kò ẹ̀ látí ọ̀dò Kristi, (ẹ̀ni tí í ẹ̀ dirt brush man, ẹ̀ni tí í ẹ̀ Kinniún èyà Jùdà) pé, “wá kí o sí rí.” Èyí fi hàn pé ị̀sìpayá kan ẹ̀sẹ̀ ẹ̀lẹ̀, àti pé ị̀sìpayá ikẹyìn ni ị̀sìpayá Jèsù Kristi tí ó máa ẹ̀lẹ̀ diẹ̀ kí àkókò idánwò tó dọ́pin, tàbí gégé bí Sister White ẹ̀ sọ́ ó, nígbà tí dirt brush man ti wọ̀lẹ̀.

“Mo wo inú àpótí nàà, sùgbọ̀n ojú mi rẹ̀ mi lójú ohun tí mo rí. Wọn n tàn pẹ̀lú ọ̀go tí ó lé ní ilọ̀po mēwáa ju ti ị̀sáájú wọn lọ. Mo rò pé a ti fọ́ wọn nínú iyanrìn nípasẹ̀ ẹ̀sẹ̀ àwọn èniyàn búburú wònyen tí wọn ti tú wọn ká, tí wọn sì tẹ̀ wọn sínú eruku. A sì tò wọn ní itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ ẹ̀lẹ̀wà nínú àpótí nàà, olúkúlùkù ní ipò tirẹ̀, láísí àfihàn kankan ti inira ọ̀kúnrin nàà tí ó ju wọn sínú rẹ̀. Mo ké nítorí ayọ̀ gidi, ikígbe nàà sì jí mi.” Early Writings, 83.

Àkókò idúró àti ibànújẹ̀ àkókó dé ní ojọ̀ kẹ̀tádínlógún, oṣù keje, ọ̀dún 2020, àti látí oṣù keje ọ̀dún 2023, Kinniún èyà Jùdà ti n tú èdidì iránṣẹ̀ ị̀sìpayá Jesu Kristi. Itú èdidì nàà ní iwé Dániẹ̀lì pẹ̀lú, a ó sì parí àgbéyẹ̀wò wa nípa àlá Miller nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó kàn.

Ị̀sẹ̀ ọ̀kúnrin bírò̀sì ekùku ni a n ẹ̀ ní ifowósowópò pẹ̀lú “àwọn àlùfáà ọ̀lọ̀gbọ̀n,” ị̀sẹ̀ àwọn “àlùfáà” wònyen, tí wọn jẹ́ ẹ̀lẹ̀rìí méjì ti Ị̀fihàn orí kẹwáa [11], tí wọn sì tún jẹ́ àwọn egungun gbígbe tí a jí diẹ̀ ti Ẹ̀sẹ̀kiẹ̀lì orí kọ̀kànlẹ̀lọ̀gbọ̀n [37], ni a tún sojú fún nípasẹ̀ àwọn ilà miiṛàn nínú Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún. A óò lo diẹ̀ lára àwọn ilà wònyen gégé bí ẹ̀lẹ̀rìí kejì fún ohun tí a ti fi dájú nípa àlá kejì William Miller.

“A fi Iwé Mímọ̀ fún itànfẹ̀ wa kí a lè ní ẹ̀kọ̀ nínú òdodo. Àwọn imólẹ̀ iyebíye ni a ti sọ̀kùnkùn bo pẹ̀lú àwọ̀sánmà ị̀sìnà, sùgbọ̀n Kristi ti ẹ̀tán látí fọ̀ ikùùkuu ị̀sìnà àti àbòrìṣà kúrò, kí ó sì fi ọ̀go dídán ti Baba hàn wá, kí a lè sọ̀ gégé bí àwọn ọ̀mọ̀-èyìn ti sọ̀ pé, ‘Ọ̀kàn wa kò ha jó nínú wa, nígbà tí ó n bá wa sọ̀rọ̀ lójú ọ̀nà?’” Publishing Ministry, 68.